

Григорій Сковорода.

**Життя і творчість філософа,
просвітителя, письменника.**

«Український Сократ»

Підготувала Примачок В.В.

Тема. Григорій Сковорода. Життя і творчість філософа, просвітителя, письменника.

Ім'я уроку: «Український Сократ».

Мета: зацікавити учнів особою поета та його творчістю, допомогти досягнути життєвий і творчий шлях Григорія Сковороди, удосконалити вміння аналізувати факти, вчинки, давати оцінку певним явищам;

розвивати спостережливість, вміння аналізувати, коментувати, уміння визначати провідні ідеї його творів;

виховувати прагнення добра, справедливості, бажання пізнавати світ, почуття пошани до творчості поета.

Цілі.

Учні знатимуть: цікаві факти з біографії письменника.

Учні умітимуть: охарактеризувати духовний світ автора, його уподобання, скласти тези до поданих матеріалів; самостійно скласти сенкан; відрефлексувати й оцінити власну діяльність.

Тип уроку. Урок вивчення нового матеріалу.

Обладнання: портрет письменника, виставка творів поета, дидактичні та ілюстративні матеріали.

Методи, прийоми і форми роботи: «Обмін компліментами», «Незакінчене речення», робота у групах, учнівські повідомлення, робота із запитаннями, «асоціативний кущ».

Епіграф: «Пізнай самого себе - тоді пізнаєш весь світ»

Хід уроку

I. Мотиваційний етап.

1. З'ясування емоційної готовності до уроку.

«Обмін компліментами» : усно в парах або записати в зошит сусідові по парті.

2. Актуалізація суб'єктного досвіду й опорних знань.

Учитель. «Пізнай самого себе – тоді пізнаєш весь світ». А ви погоджуєтесь із цією думкою? (Думки учнів).

АБО

«Незакінчене речення»: «Для чого потрібно пізнати самого себе...»

II. Цілевизначення та планування.

1. Повідомлення теми уроку.

Учитель. Чи все у назві теми вам зрозуміло? Хто такий Сократ? А кого вважають українським Сократом, вічним мандрівником, поетом, мудрецем?

- І для того щоб дати відповіді на ці питання, ми присвяtimo урок подорожі у життя Григорія Сковороди. Ми спробуємо з вами досягнути його життєвий шлях, з'ясувати уподобання, захоплення поета, досягнути його ідеї, погляди, з'ясуємо чому його називають українським Сократом і чи пізнав він весь світ.

2. Учні ознайомлюються із поданим переліком цілей і, за бажанням, доповнюють його.

3. Узгодження плану роботи.

III. Опрацювання навчального матеріалу.

1. Організація роботи в групах.

«Навчаючись – учусь» (кожна група отримує повідомлення).

1 група – «Г.С.Сковорода. Дитинство. Роки навчання»

2 група – «Педагогічна діяльність».

3 група – «Вічний мандрівник».

4 група – «Останні роки життя».

5 група – «Творча спадщина митця».

6 група – «Г.Сковорода – філософ, просвітитель».

2. Виконання завдання.

Учні читають у групах повідомлення, обговорюють завдання, виконують їх, учитель надає необхідну допомогу, дає поради. Кожна група обирає 1-2 учнів, які будуть озвучувати своє повідомлення та виконане завдання.

1 група – прочитати повідомлення, уміти коротко його переказати, скласти 5-6 запитань до нього. Ці питання поставити учням інших груп. Записи роблять у зошити всі учні.

2 група – прочитати повідомлення, уміти коротко його переказати. За допомогою «асоціативного куща» створити «психологічний портрет Сквороди» на дошці. Учні інших груп доповнюють.

СКВОРОДА

3 група - прочитати повідомлення, уміти коротко його переказати, сформулювати уявлення про сферу діяльності письменника, улюблені заняття та природні обдарування. Записи робити за таблицею.

<i>Сфера діяльності</i>	<i>Улюблені заняття</i>	<i>Природні обдарування</i>
<i>Письменника</i>		

4 група - прочитати повідомлення, уміти коротко його переказати.

«Світ ловив мене, та не спіймав...» Як ви гадаєте, чому саме ці слова написано на хресті над його могилою?

5 група - прочитати повідомлення, опрацювати його. Розповідь «ланцюжком» про твори письменника. Записи роблять у зошити всі учні.

6 група - прочитати повідомлення, опрацювати його. Виписати тези до поданого матеріалу. Записи роблять у зошити всі учні.

IV. Рефлексивно – оцінювальний етап.

Усна рефлексія діяльності.

- Чи досягли поставлених цілей?
- Що допомагало (заважало) цьому?
- Чи сподобалося працювати на уроці? (ТАК чи НІ)

Домашнє завдання.

Обов'язкове: а) підготувати «заочну екскурсію» шляхами Сковороди;

б) прочитати його байки.

За бажанням: а) написати твір-мініатюру «Світ ловив мене, та не піймав»;

б) скласти сенкан «Григорій Сковорода».

Алгоритм складання сенкану.

У першому рядку записується 1 слово, іменник, який є темою сенкану.

У другому рядку – 2 слова, прикметники, які є означеннями теми.

У третьому рядку учні записують 3 слова, дієслова, які вказують на активність, дієвість, пов'язану з темою.

У четвертому – записується фраза, якою висловлюється розуміння (чи ставлення до теми). Фраза складається з чотирьох слів.

У п'ятому – записується одне слово, іменник, синонім (висновок, асоціація) до теми.

Григорій Сковорода

Чесний, вольовий

Не кориться, мандрує, пише

Відомий філософ, мудрець

Мандрівник.

Алгоритм складання сенкану.

У першому рядку записується 1 слово, іменник, який є темою сенкану.

У другому рядку – 2 слова, прикметники, які є означеннями теми.

У третьому рядку учні записують 3 слова, дієслова, які вказують на активність, дієвість, пов'язану з темою.

У четвертому – записується фраза, якою висловлюється розуміння (чи ставлення до теми). Фраза складається з чотирьох слів.

У п'ятому – записується одне слово, іменник, синонім (висновок, асоціація) до теми.

Григорій Сковорода

Чесний, вольовий

Не кориться, мандрує, пише

Відомий філософ, мудрець

Мандрівник

Сократ

пам'ятник Сократу, сад давніх греків в МАУП
вул. Фрометівська, 2

фреска "Сократ"

екскурсія в античне місто Ефес (Туреччина)

Картуш Сократ на Будинку Учителя. (Педагогічний музей)
вул. Володимирська, 57

Сократ (470-399 до р. х.) давньогрецький філософ. Своїх творів філософ Сократ не залишив, тому про його погляди ми можемо судити тільки на підставі творів інших грецьких філософів (головним чином у книгах його учня Платона). Сократ намагався твердо обґрунтувати етичні поняття - справедливості, чесності, совісті, щастя. Афінським судом, за невір'я у вітчизняних богів і введення нових божеств, Сократ був присуджений до страти і добровільно прийняв отруту(кажуть-цикуту)

Будинок Ковалівських у селі Сквородинівці, колишній Пан-Іванівці, пам'ятає невтомного мандрівника. Тут він провів і свій останній день на білому світі. Нині в будинку - Літературно-меморіальний музей.

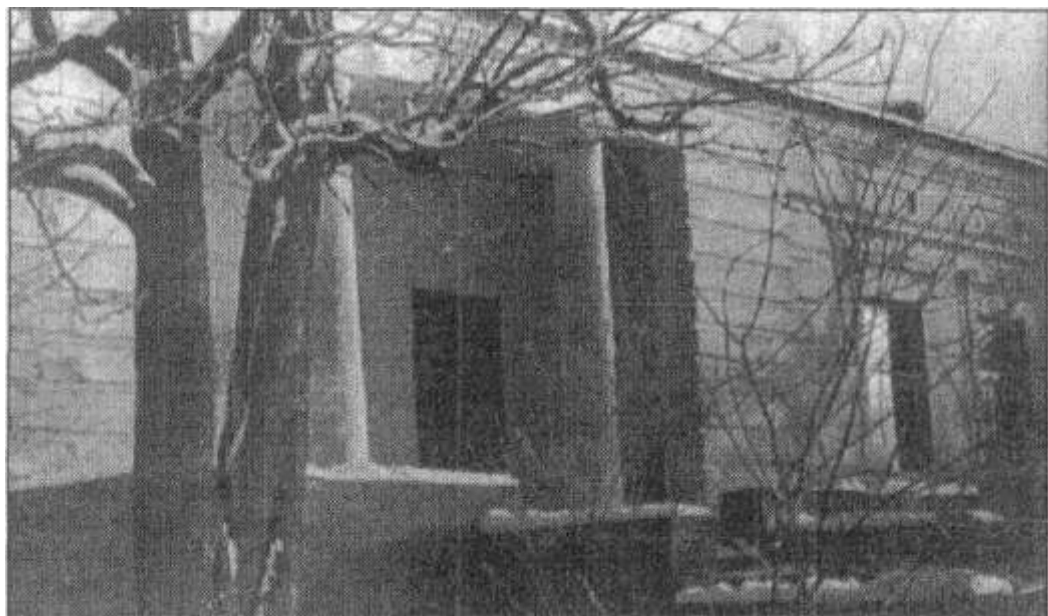

*У раю серед полів під крислатим гіллям колись могутнього дуба минали
творчі години Сковороди, згодом це дерево стало історичним*

*Кімната-опочивальня Г. С.
Сковороди, відтворена в
Літературно-меморіальному музеї
просвітителя у селі Сковородинівці.*

Будинок в Іванівці — останній притулок Сковороди

Перший мальований портрет Г. С Сковороди з парсуни.

Навідомий худ. Гравюра. XIX ст.

Портрет Григорія Сковороди.

Худ. В. Василенко. Полотно, олія.

Друга половина XIX ст.

Кредо

“О як би в дурні мені не пошитись, щоб без свободи не міг я лишитись”.

“Пізнай самого себе – тоді пізнаєш весь світ”.

«Як розкошує бджола своєю працею, збираючи мед! За мед їй відбирають життя, але вона не перестає трудитися, доки живе. Солодкий їй мед, але ще солодший труд».

«Як хто посіє в юності, так і пожне в старості».

Оточення

У харківський період серед друзів були Г. Якубович, архімандрит

Миколаївського монастиря, єпископ І. Миткевич. Сковорода підтримував товариські стосунки з виданим скульптором-психологом доби бароко в Україні С. Шалматовим.

Добрим приятелем Г. Сковороди був о. Василь Снесарєв, протоірей у с. Валки, високоосвічений добрий і надзвичайно скромний та невибагливий у побуті. Прихожани з любов'ю називали свого пастиря «юним страцем». Улюбленим учнем і товаришем був М. Ковалинський, який став першим біографом письменника. Саме йому передав на збереження свою торбину з творами Сковорода

Освіта

З семи років навчався в дяківській школі в Чорнухах.

У 1734 р. вступає до Києво-Могилянської академії.
Опанував **класи**:

фари, де вчили читати й писати по-латині, польськи, по-слов'янськи;

інфіми: етимологія, синтаксис латинської мови, арифметика і катехізис;

граматики: складніші питання синтаксису, твори Цицерона, Овідія;

синтаксими: стилі латинської ораторської прози, латинська поезія;

поетики: написання віршованих творів різних жанрів; знання з міфології, географії, біблійної історії; вивчив грецьку, німецьку, єврейську мови;

риторики: інвенція, стилістика, композиція; продовжував вивчати мови;

філософії: діалектика, логіка, етика, фізика, метафізика.

богослів'я: догматика, моральне богослів'я, історія Церкви, канонічне письмо, Святе Письмо, єврейська мова з додатком арабської та сирійської (цей курс не завершив).

Сфера діяльності

Григорій Сковорода - філософ, мандрівник, знавець мов, перекладач, просвітитель-гуманіст, домашній вчитель і вихователь, викладач поетики у Переяславському та курсів поетики, синтаксими, катезізису, грецької мови у Харківському колегіумах .

Риси характеру:

скромний, невибагливий, заглиблений у себе, чесний, гуманний, щирий. За словами першого біографа і найліпшого товариша М. Ковалинського, одягався пристойно, але скромно, був вегетаріанцем, для сну відводив біля чотирьох годин на добу, встав на зорі, був завжди веселий, бадьорий, легкий, рухливий, усім задоволений, цнотливий, шанобливий до людей різного стану; відвідував хворих, втішав засмучених, ділив останнє з бідними, вибирав і любив друзів «по серцю» їх, був набожний без забобонності і марносластва, вчений без пихи, привітний без лестоців. Тримався осторонь від велелюдних товариств та чиновників високого рангу.

Улюблені заняття

Любив музику, грав на флейті, бандурі, гусях, скрипці, цимбалах, сопілці. Улюблений інструмент – флейта.

Співав у царській капелі, мав незвичний красивий голос (бас).

Був автором кількох духовних піснеспівів: «придворний» наспів літургійно-канонічної пісні «Иже херувими» «Христос воскрес» та пасхальний канон «Воскресенія день».

Гарно малював. Був добре обізнаний з архітектурою, живописом, графікою, яка поширювалася, в основному, у духовній літературі у вигляді заставок, ілюстрацій до біблійних і євангельських текстів. Охоче спілкувався з тогочасними майстрами, котрі працювали на будівництві храмів, їх внутрішньому оздобленні, у монастирських іконописних майстернях.

Поліглот.

Улюблені письменники

Серед улюблених грецьких та римських класиків були Горацій, Вергілій, Овідій, Піфагор, Діоген, Сократ, Епікур, Платон, Плутарх.

Улюблена книга Плутарха «Про спокій душі».

Любив цитувати Горація, Теренція, Плутарха, Ціцерона, твори яких перекладав.

Найулюбленішим новолатинським автором був Еразм Роттердамський.